

І. Я. Зима,
к. мед. н., Головний лікар комунального закладу
"Рівненська обласна клінічна лікарня", м. Рівне

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.7.108

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

I. Zyma,
PhD in Medical scienc, Chief Physician of the Municipal Institution
"Rivne Regional Clinical Hospital", city of Rivne

ANALYSIS OF LEGISLATIVE SUPPORT OF PUBLIC ADMINISTRATION FOR THE TRANSFORMATION OF THE HEALTH CARE SYSTEM

У статті визначено, що створена в країні законодавча система регулювання сфери управління охороною здоров'я та нормативна база, що її підкріплює та деталізує орієнтована на європейські та світові стандарти надання медичної допомоги та зміцнення здоров'я громадян. Нова система охорони здоров'я є значною мірою соціальною. В її основі лежить стара радянська база медичного обслуговування. Перейти відразу до суто комерційно-страхової моделі не є доцільним і прийнятним з огляду на стан фінансово-економічних можливостей населення. Нова модель, що базується на імплементованих європейських підходах передбачає великий рівень соціальної захищеності громадян. Вона поєднує нові ринкові та комерційні підходи із принципами функціонування соціальної держави.

Проект реформи не передбачає стягнення з громадян жодної плати за необхідну їм медичну допомогу. Гарантії, що подані в статті 49 Конституції України повністю залишаються в процесі реалізації заходів медичної реформи.

Розвиток телемедицини є дуже важливим. Він має два позитивних чинника, які ускрутні фінансові часи та в умовах недостатнього рівня платоспроможності сільського населення, слабого розвитку інфраструктури в регіонах, мінімального рівня розвитку медичного обслуговування зможуть нівелювати ці недоліки та в окремих аспектах поліпшити якість медичного обслуговування населення. Перший, це – можливість отримати консультації у висококваліфікованих фахівців, другий – забезпечення доступності послуг у часі.

Подані законодавчі та нормативні акти є інституційною основою та основою системи законодавчого забезпечення державного управління реформуванням системи охорони здоров'я. Вони встановлюють нові принципи регулювання відносин між державою та суб'єктами системи охорони здоров'я в Україні. Ці акти встановлюють рівні медичного забезпечення, регламентують нові фінансові відносини в системі охорони здоров'я, гарантують право громадян на безоплатний доступ до медичних послуг, відкривають нові можливості системи доступу до медичних послуг у сільській місцевості, запроваджують всеохоплюючу мережу інформації в сфері охорони здоров'я.

The article stipulates that the country has established a legislative system for regulation of the healthcare sector and a regulatory framework that reinforces and details the European and world standards for the provision of medical care and the health promotion of citizens. The new health system is largely social. It is based on the old Soviet medical base. Go immediately to a purely commercial-insurance model is not appropriate and acceptable given the state of financial and economic opportunities of the population. A new model based on implemented European approaches involves a high level of social protection for citizens. It combines new market and commercial approaches with the principles of functioning of a social state.

The reform project does not provide for the collection of any fees from citizens for the medical assistance they need. The guarantees provided in Article 49 of the Constitution of Ukraine remain completely in the process of realization of measures of medical reform.

The development of telemedicine is very important. It has two positive factors that, in difficult financial times and in conditions of insufficient level of solvency of the rural population, weak infrastructure development in the regions, the minimum level of development of medical care will be able to offset these shortcomings and in some aspects to improve the quality of medical care of the population. The first is the opportunity to get advice from highly skilled professionals, the second one — to ensure the availability of services in time.

The presented legislative and regulatory acts are the institutional basis and the basis of the system of legislative provision of public administration for reforming the health care system. They establish new principles for regulating relations between the state and healthcare providers in Ukraine. These acts establish the levels of medical care, regulate new financial relations in the healthcare system, guarantee the right of citizens to free access to medical services, open up new opportunities systems of access to health services in rural areas, implement a comprehensive health information network.

Ключові слова: аналіз, законодавче забезпечення, державне управління, трансформація, система, охорона, здоров'я.

Key words: analysis, legislative, security, state, management, transformation, system, protection, health.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Створена в країні законодавча система регулювання сфери управління охороною здоров'я та нормативна база, що її підкріплює та деталізує орієнтована на європейські та світові стандарти надання медичної допомоги та зміцнення здоров'я громадян. Система, що формується є значною мірою соціальною, бо в її основі лежить стара радянська база медичного обслуговування і перейти відразу до суто комерційно-страхової моделі не є доцільним і прийнятним з огляду на стан фінансово-економічних можливостей населення. Крім того, нова модель, що базується на імplementованих європейських підходах, передбачає великий рівень соціальної захищеності громадян. Вона поєднує нові ринкові та комерційні підходи із принципами функціонування соціальної держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Реформування соціальної сфери проходить у нашій країні протягом останніх років. Разом з тим, найбільш активно трансформується в теперішній час система охорони здоров'я. Питаннями, що пов'язані з трансформацією системи державного управління займається невелика кількість вчених. В цьому напрямі слід виокремити публікації таких науковців: Л.І. Безтелесна, Н.М. Білоус, В.В. Євтушенко, Логуш Л.Г., Москалюк В.Д., Я.Ф. Радиш, І.Л. Сазонець, О.М. Сазонець, В.І. Саричев. Серед обмеженого кола наукових публікацій з державного управління трансформацією системи охорони здоров'я практично відсутні наукові доробки з аналізу законодавчого та нормативного забезпечення цього процесу.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є аналіз законодавчого забезпечення державного управління трансформацією системи охорони здоров'я, нормативне забезпечення законодавчих актів та аналіз функцій різних ланок системи охорони здоров'я.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Згідно із законопроектом № 6327 меддопомога завжди і в повному обсязі надається громадянам за рахунок коштів державного бюджету. На первинному рівні та в разі настання екстреної ситуації держава оплачуватиме 100% всього необхідного лікування та медикаментів. Первинна медична допомога покриватиме близько 80% усіх звернень за медичною допомогою. На вторинному і третинному рівнях держава гарантує 100% оплату медичної допомоги та інших медичних послуг та лікарських засобів, що входять до лікування та визначені програмою медичних гарантій [3]. Проект реформи не передбачає стягнення з громадян жодної плати за необхідну їм медичну допомогу. Гарантії, що подані в статті 49 Конституції України повністю залишаються в процесі реалізації заходів медичної реформи [1]. У відповідності до— Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України "у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно" (справа про безоплатну медичну допомогу) система охорони здоров'я визнана такою, що носить цілеспрямований соціальний характер [2].

Основним нормотворчим актом, який регламентує основні підходи в системі управління охороною здоров'я є Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я", який було прийнято 19 листопада 1992 року. За цей довгий термін значна кількість поправок та доповнень до Закону значною мірою трансформували та усучаснили його сутність, особливо зміни, що були прийняті у 2017 році під час підготовки до втілення основних механізмів медичної реформи. Головними положеннями цього Закону є: сучасні визначення медичної термінології, яка застосовується в практиці ринкових відносин, регламентація прав та обов'язків громадян у сфері охорони здоров'я, економічні та спеціалізовані основи організації охорони здоров'я, забезпечення здорових і безпечних умов життя, форми та способи надання медичної допомоги, забезпечення лікарськими та протезними засобами, охорона здоров'я матері та дитини, медико-санітарне забезпечення санаторно-курортної діяльності і відпочинку, медична експертиза, медична і фармацевтична діяльність, міжнародне співробітництво.

Слід окремо акцентувати увагу на тій частині Закону, згідно з якою Держава у відповідності до Конституції України гарантує всім громадянам реалізацію їх прав у сфері охорони здоров'я шляхом:

- а) створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я;
- б) організації і проведення системи державних і громадських заходів щодо охорони та зміцнення здоров'я;
- в) фінансування надання всім громадянам та іншим визначеним законом особам гарантованого обсягу ме-

дичних послуг та лікарських засобів у порядку, встановленому законом;

г) здійснення державного і можливості громадського контролю та нагляду в сфері охорони здоров'я;

д) організації державної системи збирання, обробки і аналізу соціальної, екологічної та спеціальної медичної статистичної інформації;

е) встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у сфері охорони здоров'я [3].

Це дозволяє зробити висновок про відповідність основ законодавства 1992 року більш пізніше прийнятим законодавчим та нормативним актам. Спрямованих на створення нової системи охорони здоров'я.

Основним нормотворчим актом, який регламентує процедури трансформації системи управління охороною здоров'я є Закон України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення" від 19 жовтня 2017 року [4].

У цьому законі описана структура системи реформування охорони здоров'я на основі програм медичного забезпечення. Крім цих основних положень, у Законі регламентується контроль та відповідальність за реалізацію програм надання медичних послуг. У фінансовій сфері така відповідальність розповсюджується на центральні органи державної влади, які мають відповідні повноваження, а у випадку контролю за якістю медичного обслуговування, відповідальність покладено на МОЗ України.

Продовженням законодавчого регулювання змін в системі управління є прийнятий 14 листопада 2017 року Закон України "Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості". Цей Закон спрямований на регулювання найбільш слабкої ланки медичного забезпечення — охорони здоров'я громадян, які мешкають в сільській місцевості. Квінтесенцією цього Закону є заходи, які заплановано до реалізації в сільській місцевості. Серед таких заходів необхідно визначити основні:

1) наближення якісного медичного обслуговування до населення шляхом сприяння розвитку лікувальних закладів усіх форм власності у сільській місцевості, удосконалення мережі закладів охорони здоров'я;

2) впровадження сучасних технологій з медичного обслуговування у сільській місцевості, зокрема з використанням телемедицини;

3) розроблення та реалізація програм з медичного обслуговування у сільській місцевості щодо діагностики, лікування, реабілітації та профілактики захворювань населення, насамперед дітей, вагітних жінок та літніх людей;

4) надання медичних послуг, лікарських засобів та виробів медичного призначення, передбачених програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, за рахунок коштів державного бюджету у порядку, визначеному законом;

5) розроблення та реалізація програм із забезпечення населення у сільській місцевості ефективними, якісними та необхідними лікарськими засобами і виробами медичного призначення;

6) запровадження дієвих механізмів залучення до медичного обслуговування у сільській місцевості кваліфікованих медичних і фармацевтичних працівників;

Таблиця 1. Основні нормативні документи в системі державного управління реформуванням охорони здоров'я

№	Назва документу	Дати	Основний зміст
1	ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я»	19.11.1992	медична термінологія, регламентація прав та обов'язків громадян у сфері охорони здоров'я, економічні та спеціалізовані основи організації охорони здоров'я, забезпечення здорових і безпечних умов життя, форми та способи надання медичної допомоги, забезпечення лікарськими та протезними засобами, охорона здоров'я матері та дитини, медико-санітарне забезпечення санаторно-курортної діяльності і відпочинку, медична експертиза, медична і фармацевтична діяльність, міжнародне співробітництво
2	ЗУ «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»	19.10.2017	медична термінологія, принципи програми медичних гарантій, права пацієнтів у сфері державних фінансових гарантій, функції уповноваженого органу, умови договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій, функціонування електронної системи охорони здоров'я
3	ЗУ «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості»	14.11.2017	регулювання найбільш слабкої ланки медичного забезпечення – охорони здоров'я громадян, які мешкають в сільській місцевості. Квінтесенцією цього Закону є заходи, які заплановано до реалізації в сільській місцевості
4	ЗУ «Про лікарські засоби»	4.04.1996	медична термінологія, створення лікарських засобів, виробництво лікарських засобів, державний контроль якості лікарських засобів, ввезення в Україну та вивезення з України лікарських засобів, реалізація лікарських засобів
5	Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 рр.	24.07.2014	показники здоров'я та стан системи охорони здоров'я України, цілі, цінності та основні завдання системи охорони здоров'я України, нова архітектура системи охорони здоров'я в Україні та стратегічні можливості, які надає побудова такої архітектури, сфера надання послуг, сфера фінансування охорони здоров'я, сфера управління, інституційне перепрофілювання діяльності системи охорони здоров'я
6	Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір»	31.10.2011	імплементация європейських стандартів управління охороною здоров'я в Україні, організація системи охорони здоров'я, заходи боротьби з передчасною смертністю, урахування соціально-економічного стану країни, культурно-етнічних та історичних традицій, стан медико-демографічної ситуації, розвиток системи охорони здоров'я і визначення впливу соціальних детермінант на стан здоров'я населення, здійснення заходів щодо зміцнення здоров'я та профілактики захворювань, а також підвищення ефективності лікування та реабілітації
7	Наказ МОЗ України «Про затвердження нормативних документів щодо застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я»	19.10.2015	нова термінологія розвитку телемедицини, визначені мета та завдання телемедицини, функції та можливості мереж телемедицини, засоби використання мереж телемедицини, напрями ресурсного забезпечення телемедицини, механізми проведення телемедичного консультування

Джерело: розроблено автором за матеріалами [10].

7) розвиток необхідної телекомунікаційної інфраструктури, включаючи забезпечення закладів охорони здоров'я, а також лікарів загальної практики — сімейних лікарів та лікарів інших спеціальностей, які надають первинну медичну допомогу та зареєстровані як фізичні особи — підприємці;

8) розвиток транспортної інфраструктури, створення умов для застосування авіаційних, водних, автомобільних спеціальних та спеціалізованих санітарних транспортних засобів, у тому числі обладнаних реанімаційними засобами;

9) залучення інвестицій у розвиток медичного обслуговування у сільській місцевості, сприяння розширенню державно-приватного партнерства та

здійсненню благодійної діяльності у сфері охорони здоров'я;

10) сприяння дієвій просвітницькій роботі серед населення щодо активної соціальної орієнтації на здоровий спосіб життя шляхом формування традицій і культури здорового способу життя, престижності здоров'я, залучення населення до активних занять фізичною культурою і спортом для збереження здоров'я та активного довголіття [5].

Головним законодавчим актом у сфері забезпечення ліками є Закон України від 4 квітня 1996 року "Про лікарські засоби". В цьому Законі надано визначення лікарських засобів, порядок створення лікарських засобів, організація виробництва лікарських засобів, державний контроль якості лікарських засобів, поря-

док ввезення в Україну та вивезення з України лікарських засобів, методи реалізації лікарських засобів. Сфера виробництва та розповсюдження лікарських засобів є дуже централізованою, тому регіональні, місцеві та демографічні особливості в країні не впливають на неї [6].

Серед документів, які займають важливе місце в реформуванні стратегії управління системою охорони здоров'я в Україні слід визначити Національну стратегію реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015—2020 роки [7].

У Стратегії проаналізовано показники здоров'я та стан системи охорони здоров'я України, цілі, цінності та основні завдання системи охорони здоров'я України, нова архітектура системи охорони здоров'я в Україні та стратегічні можливості, які надає побудова такої архітектури. Серед основних стратегічних пріоритетів реформування системи охорони здоров'я виокремлено в сфері надання послуг: зміцнення первинної медичної допомоги, реформа мережі лікарень, розбудова системи громадського здоров'я, модернізація служби екстреної допомоги, вдосконалення стоматологічної допомоги. В сфері фінансування охорони здоров'я: диверсифікація та переорієнтація джерел фінансування, розподіл функцій покупців та надавача послуг, створення закупівельного агентства, консолідація коштів, перехід від постатейного фінансування до системи оплати за наданні послуги, розвиток медичного страхування. В сфері управління: реформування Міністерства охорони здоров'я, забезпечення автономності постачальників послуг, інституційне перепрофілювання діяльності системи охорони здоров'я. В Стратегії наголошено, що "заклади охорони здоров'я та місцеві органи влади пройдуть процес інституціонального розвитку за напрямками: 1) розробка власного плану розвитку; 2) оцінка результатів із застосуванням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій; 3) підзвітність і використання медичної інформації; 4) забезпечення якості; 5) співпраця з пацієнтами та залучення до управління представників громадянського суспільства" [7].

Серед основних напрямів реформування системи охорони здоров'я які є актуальними на теперішній час та які відображено в Стратегії з 2018 року по 2020 рік визначено такі:

- схвалити закони про систему керування якістю послуг в охороні здоров'я, що враховує вимоги ЄС;

- розробити ряд законодавчих актів про стандарти, правила та норми системи забезпечення якості медичної допомоги та доступності лікарських засобів відповідно до вимог ЄС;

- запровадити ліцензування діяльності лікарів та укладання із ними угод;

- сприяти автономізації закладів охорони здоров'я за новою схемою та укладання угод із їх керівниками;

- розпочати масштабніше фінансування з використанням ДСГ закладів охорони здоров'я;

- продовжити розвиток системи безперервної освіти в сфері охорони здоров'я [7].

Ще одним нормативним документом є розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1164-р. "Про схвалення Концепції Загальнодержав-

ної програми "Здоров'я 2020: український вимір". Серед головних результатів, які необхідно досягти в процесі реалізації Концепції відзначимо такі:

- стабілізувати рівень первинного виходу на інвалідність (насамперед населення працездатного віку) шляхом запобігання ускладненням неінфекційних захворювань серед населення з 52,6 до 50 осіб (на 10 000 осіб);

- знижити рівень госпіталізації у заклади охорони здоров'я до 17 відсотків;

- досягти охоплення базовою вакцинацією дитячого населення до рівня 90—95 відсотків;

- досягти середнього строку доїзду до пацієнта у місті до 10 хвилин, у сільській місцевості — до 20 хвилин;

- знижити рівень поширеності основних факторів ризику здоров'я, насамперед куріння, зловживання алкоголем, незбалансованого харчування, надмірної ваги тіла, вживання наркотичних препаратів, низької фізичної активності, артеріальної гіпертензії тощо;

- знижити негативний вплив соціальних детермінант на розвиток хронічних захворювань;

- перетворити гігієнічне навчання та виховання населення на державну систему безперервного медико-гігієнічного навчання через сферу загальної та професійної освіти, охорони здоров'я, фізичного виховання, інші соціальні інститути та засоби масової інформації;

- поступово впроваджувати у навчальних закладах усіх рівнів акредитації стратегії "Здоров'я через освіту" [8].

Розвиток телемедицини має дві позитивні сторони, які у скрутні фінансові часи та в умовах недостатнього рівня платоспроможності сільського населення, слабкого розвитку інфраструктури в регіонах, мінімального рівня розвитку медичного обслуговування зможуть нівелювати ці недоліки та в окремих аспектах поліпшити якість медичного обслуговування населення, це: по-перше, можливість отримати консультації у висококваліфікованих фахівців та, по-друге доступність послуг у часі. Розвиток телемедицини обумовлений і Законом України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення від 19 жовтня 2017 року і Законом України "Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості" від 14 листопада 2017 року і Національною стратегією реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015—2020 років затвердженою відповідно до наказу № 522 Міністерства охорони здоров'я України від 24.07.2014 року.

Основним нормативним документом розвитку цієї сфери є наказ № 681 Міністерства охорони здоров'я України від 19.10.2015 року "Про затвердження нормативних документів щодо застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я". В наказі визначено, що Головною метою телемедицини є поліпшення здоров'я населення шляхом забезпечення рівного доступу до медичних послуг належної якості. Основними завданнями телемедицини є:

- забезпечення надання медичної допомоги пацієнту, коли відстань є критичним чинником її надання;

- збереження медичної таємниці та конфіденційності, цілісності медичної інформації про стан здоров'я пацієнта;

- створення єдиного медичного простору;

сприяння підвищенню якості допомоги та оптимізації процесів організації та управління охороною здоров'я;

формування системних підходів до впровадження та розвитку телемедицини в системі охорони здоров'я [9].

Основні нормативні документи в системі забезпечення реформування охорони здоров'я та їх зміст подано в таблиці 1.

ВИСНОВКИ

Подані законодавчі та нормативні акти є інституційною основою та основою системи законодавчого забезпечення державного управління реформуванням системи охорони здоров'я. Вони встановлюють нові принципи регулювання відносин між державою та суб'єктами системи охорони здоров'я в Україні, встановлюють рівні медичного забезпечення, регламентують нові фінансові відносини в системі охорони здоров'я, гарантують право громадян на безоплатний доступ до медичних послуг, відкривають нові можливості системи доступу до медичних послуг у сільській місцевості, запроваджують всеохоплюючу мережу інформації в сфері охорони здоров'я та імплементують кращі світові та європейські практики у вітчизняну систему охорони здоров'я.

Література:

1. Конституції України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/uploads/documents/27396.pdf>
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України "у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно" (справа про безоплатну медичну допомогу) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02>
3. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
4. Закон України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>
5. Закон України "Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2206-19>
6. Закон України "Про лікарські засоби" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96>
7. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 — 2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://moz.gov.ua/strategija>
8. Концепція Загальнодержавної програми "Здоров'я 2020: український вимір" [Електронний ресурс]. —

Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244717787>

9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України "Про затвердження нормативних документів щодо застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1400-15>

10. Сазонець І.Л., Зима І.Я. Соціальні інститути в трансформації державної системи управління охороною здоров'я / І.Л. Сазонець, І.Я. Зима. — Рівне: Волин. обери, 2018. — 168 с.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 25 Jan 2019).
2. Constitutional Court of Ukraine (2002), "The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional petition of 53 people's deputies of Ukraine regarding the official interpretation of the provision of Article 49, third paragraph, of the Constitution of Ukraine "in state and municipal health care institutions, medical care is provided free of charge" (case about free medical aid)", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02> (Accessed 25 Jan 2019).
3. Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The Law of Ukraine "Fundamentals of the Legislation of Ukraine on Health Care", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (Accessed 25 Jan 2019).
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On State Financial Guarantees of Public Health Care", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> (Accessed 25 Jan 2019).
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On improving the availability and quality of health care in the countryside", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2206-19> (Accessed 25 Jan 2019).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine "About the assignment of the rank of civil servants", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96> (Accessed 25 Jan 2019).
7. Ministry of Healthcare of Ukraine (2014), "National strategy for reforming the health care system in Ukraine for the period 2015—2020", available at: <http://moz.gov.ua/strategija> (Accessed 25 Jan 2019).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), "The Concept of the National Program "Health 2020: Ukrainian Dimension", available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244717787> (Accessed 25 Jan 2019).
9. Ministry of Healthcare of Ukraine (2015), Order "On Approval of Regulatory Documents on the Application of Telemedicine in the Health Care", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1400-15> (Accessed 25 Jan 2019).
10. Sazonets', I.L. and Zyma, I.Ya. (2018), Sotsial'ni instytuty v transformatsii derzhavnoi systemy upravlinnia okhoronoiu zdorov'ia [Social institutions in the transformation of the state system of health care management], Volyn. oberehy, Rivne, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 06.02.2019 р.*